

ELÄKETURVAKESKUS

KALEVANKATU 6 - HELSINKI 10
Puhelin (vaihte) 64 25 11 Postisiirto 120811
Liikepankit Osuuskassat Säästöpankit tili 5041

Yleiskirje n:o 12/69

30.9.1969

Työntekijäin eläkelakien mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille

Asia: perhe-eläkelaista johtuvat
TEL:n yhteensovitussäännösten muutokset

Niin kuin yleiskirjeessä n:o 11/69 on ilmoitettu, annettiin 4 päivänä heinäkuuta 1969 laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta (439/69), jolla TEL:n yhteensovitussäännöstöön tehtiin perhe-eläkelaista aiheutuneet muutokset. Ne koskevat työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen yhteensovitusrajaa ja yhteensovituksen toimittamista uudelleen.

A. Perhe-eläkkeen yhteensovitusrajaa =====

TEL 8 §:n 5 momentin mukaan yhteensovitusrajaa lasketaan samoin kuin aikaisemminkin ottamalla yhteensovitusperusteesta 60 prosenttia, jos edunsaajia on vähintään kolme, 45 prosenttia, jos edunsaajia on kaksi, ja 30 prosenttia, jos on vain yksi edunsaaja. Näin saadusta määrästä on nyt lainmuutoksen jälkeen vielä tehtävä yleistä perhe-eläkettä vastaava vähennys.

1. Yleistä perhe-eläkettä vastaavan vähennyksen edellytykset =====

Jotta yhteensovitusrajaa laskettaessa olisi tehtävä yleistä perhe-eläkettä vastaava vähennys, edellytetään

- a) että työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen edunsaajana on ainakin yksi 16 vuotta nuorempi lapsi; ja
- b) että tälle lapselle on perhe-eläkelain mukaan maksettava eläkettä saman edunjättäjän jälkeen.

Jos työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen edunsaajana on esimerkiksi vain leski tai ainoastaan sellaisia lapsia, jotka edunjättäjän kuollessa jo olivat täyttäneet 16 vuotta, ei yleistä perhe-eläkettä vastaavaa vähennystä ole suoritettava.

Edellytettäessä, että lapselle on perhe-eläkelain mukaan maksettava eläkettä saman edunjättäjän jälkeen, ei vaadita, että yleinen perhe-eläke jo on myönnetty. Riittää, että lapsella perhe-eläkelain mukaan on oikeus tällaiseen eläkkeeseen. Yleisesti ottaen edunsaajakäsitemuoto on perhe-eläkelain hiukan laajempi kuin työeläkelain, joten voidaan lähteä siitä, että jos lapsi on työeläkelakien mukaan edunsaaja, hän on edunsaaja myös perhe-eläkelain mukaan. Tähän liittyy kuitenkin eräs tärkeä poikkeus. Toisin kuin työeläkejärjestelmässä sama henkilö ei perhe-eläkelain mukaan voi olla edunsaajana samanaikaisesti kahden tai useamman edunjättäjän jälkeen. Lapsi rupeaa saamaan yleistä perhe-eläkettä silloin, kun toinen vanhemmista kuolee. Perhe-eläkelain ei ole säädetty, että lapsen eläke lakkaisi, kun toinenkin vanhemmista kuolee. Tämä jälkimmäinen kuolema ei merkitse uutta eläketapahtumaa, vaan siitä aiheutuu ainoastaan, että aikaisempaa lapsen eläkettä on korotettava. Näin ollen täysorpotapauksissa on katsottava, että yleistä perhe-eläkettä maksetaan ensiksi kuolleen edunjättäjän jälkeen.

Voi sattua, että molemmat vanhemmat kuolevat samanaikaisesti tai ettei ole selvitystä siitä, kumpi vanhemmista on kuollut ensin. Silloin on yhteensovitukselta valittava se vaihtoehto, joka johtaa edunsaajalle parempaan tulokseen.

Perhe-eläkelaki eroaa työeläkelain siinäkin, että yleisen perhe-eläkkeen saamisen ehtona on edunjättäjän asuminen Suomessa välittömästi ennen eläketapahtumaa. Tämä seikka voi vaikuttaa asiaan todettaessa saako lapsi työeläkelakien mukaista perhe-eläkettä ja yleistä perhe-eläkettä saman edunjättäjän jälkeen. Sama koskee perhe-eläkelain säännöstä siitä, että Suomeen asumaan muuttaneen henkilön kuoltua suoritetaan eläkettä vain sellaiselle edunsaajalle, joka on muuttanut Suomeen ennen edunjättäjän kuolemaa.

2. Yleistä perhe-eläkettä vastaavan vähennyksen suuruus

= = = = =

Yleistä perhe-eläkettä vastaavan vähennyksen suuruutta laskettaessa otetaan huomioon

- a) työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen edunsaajina olevat 16 vuotta nuoremmat lapset, joilla on oikeus yleiseen perhe-eläkkeeseen saman edunjättäjän jälkeen; sekä
- b) työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen edunsaajana oleva leski.

Edellä sanottuihin lapsiin pätee mitä kohdassa A.1 on selostettu. Vähennys on jokaista tällaista lasta kohden perhe-eläkelain mukaisen lapseneläkkeen määrä kolmannessa kuntaryhmässä eli 1.10.1969 alkaen 34 mk kuukaudessa, jos lapsi on puoliorpo, ja 68 mk kuukaudessa, jos lapsi on täysorpo.

Työeläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen myöntämisessä yhteydessä toimitettavassa yhteensovituksessa voi vain poikkeustapauksissa sattua, että saman edunjättäjän jälkeen on maksettava yleistä perhe-eläkettä täysorvolle lapselle. Se on mahdollista lähinnä silloin, kun molemmat vanhemmat ovat kuolleet samanaikaisesti tai saman kuukauden sisällä taikka kun Suomessa asumista koskevista perhe-eläkelain säännöksistä seuraa, ettei lapselle makseta perhe-eläkettä ensiksi kuolleen edunjättäjän jälkeen.

Lesken osalta otetaan yleistä perhe-eläkettä vastaavana vähennyksenä huomioon yleisen perhe-eläkkeen perusosa eli 1.10.1969 alkaen 70 mk kuukaudessa.

Samalla tavoin kuin kansaneläkettä vastaavalle vähennykselle vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeitä yhteensovitettaessa on yleistä perhe-eläkettä vastaavalle vähennykselle säädetty enimmäisraja. Yleistä perhe-eläkettä vastaavana vähennyksenä ei oteta huomioon enempää kuin 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta, jos edunsaajia on vähintään kolme. Jos edunsaajia on kaksi, on enimmäisraja 22,5 prosenttia, ja jos on vain yksi edunsaaja, on enimmäisraja 15 prosenttia yhteensovitusperusteesta.

B. Yhteensovituksen toimittaminen uudelleen

TEL 8 a §:n säännöksiin, jotka koskevat eläkkeiden yhteensovituksen toimittamista uudelleen, on tehty kaksi muutosta. Aikaisemmin perhe-eläkkeiden yhteensovitus on ollut toimitettava uudelleen vain silloin, kun perhe-eläkkeen saajalle on myönnetty uusi TEL 8 §:n 5 momentin ensimmäisessä lauseessa tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Nyt on säädetty, että perhe-eläkkeiden yhteensovitus toimitetaan uudelleen myös, kun edunsaajana oleva lapsi täyttää 16 vuotta tai kun muu edunsaaja kuin 16 vuotta täyttänyt lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, kummassakin tapauksessa kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että uudesta yhteensovituksesta aiheutuu työeläkkeen määrän suurenemista.

Tämä muutos on ollut tarpeen, jotta yleistä perhe-eläkettä vastaava vähennys ei jäisi pysyvästi rasittamaan työeläkelakien mukaista perhe-eläkettä. On huomattava, että edunsaajana oleva lapsi saattaa edellisen yhteensovituksen jälkeen olla muuttunut täysorvoksi, jolloin

voi hyvinkin sattua, ettei uusi yhteensovitus aiheuta työeläkkeen suurenemista.

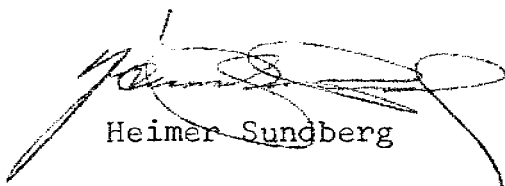
Edellä selostetun lisäksi on TEL 8 a §:n 2 momentin viimeistä lausetta muutettu siten, että myös perhe-eläkkeiden yhteensovitus toimitetaan hakemuksesta uudelleen, jos yhteensovitukseen vaikuttaneen muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut.

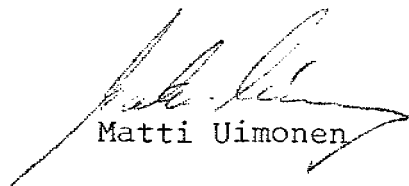
C. Lainmuutosten voimaantulo

=====

Lainmuutokset tulevat voimaan 1 päivänä lokakuuta 1969. Mainitusta päivästä alkaen uusia säännöksiä sovelletaan kaikissa perhe-eläkkeiden yhteensovituksissa. Yleisen perhe-eläkelain voimaantulo ei ole sellainen seikka, joka TEL 8 a §:n mukaan aiheuttaa yhteensovituksen uudelleen toimittamista. Sama koskee myös yleisen perhe-eläkkeen myöntämistä ja lakkauttamista. Näin ollen lainmuutos ei aiheuta jo maksettavina olevien TEL- ja LEL-perhe-eläkkeiden yhteensovittamista uudelleen.

ELÄKETURVAKESKUS

Heimer Sundberg

Matti Uimonen